

Foto: Ros Ribas

TEATRE DE DON JOAN

«Aquesta sèrie de Don Joans, escrits durant el meu doble exili a França, estan tots situats a la Barcelona que jo vaig conèixer i vaig deixar a mitja dècada, i a la qual tant li costà d'evolucionar.

Sí: en aquella societat catalana dels anys quaranta, l'únic personatge engrescador era aquest que intentava, més que no pas deshonorar o violar donzelles, robar-los el cor, apoderar-se de llur bé més preuat per a demostrar, potser, que existia un valor més alt que no pas els valors materials que aquella societat defensava acarnissadament i sobre els quals estava bastida.»

PALAU I FABRE, JOSEP: *OC I*, Galàxia Gutenberg / Cercle de Lectors. Barcelona, 2015

IDEES PER A UN DON JOAN

«Don Joan neix de l'encreuament de dues civilitzacions—la civilització mahometana i la civilització cristiana—i apareix amb virulència en el lloc on el xoc entre aquestes dues civilitzacions ha estat més profund i durable: a Andalusia.

Per a dir-ho en un mot: Don Joan és l'home que duu la poligàmia en la sang, com a llei natural i com a dret indiscutible, i a qui, de sobte, se li vol imposar la monogàmia. La poligàmia és en ell la llei profunda, la monogàmia una imposició exterior, una llei que ell sent com arbitrària. En tot cas, Don Joan és l'home en qui la llei de la sang pot més que aquesta prescripció posterior i epidèmica. És forçós que ell se senti empresonat. Precisament perquè li ha calgut enderrocar interiorment aquests murs que intentaven posar-li, la llegenda el fa penetrar en els murs del convent i raptar Elvira. Res no s'assembla tant, per a ell, a un harem, com un convent.

[...]

«Don Joan és un home que posseeix, sense saber-ho, el secret de la feminitat.

El secret de la feminitat és el mimetisme. La dona és una o una altra segons si va amb aquest o amb aquell. La dona té un poder d'adaptació que forma part de la seva naturalesa més íntima i

que, sovint, fa que se l'identifiqui amb la falsedat. Huxley en *Dues o tres gràcies*, Pirandello en *Com tu em desitges*, i Bontempelli en *La nostra dea* han explicat, fins a la paradoxa novel·lística el primer, i fins a la paradoxa teatral els dos segons, aquesta idea: el mimetisme femení. Davant aquesta naturalesa mòbil i fluida que és la dona, l'home representa, en general, una afirmació. Don Joan és, sense adonar-se'n, mimètic, i per això inverteix els termes normals de la relació home-dona, i és per això que desconcerta la dona. Don Joan s'adapta, sense fer cap esforç, de la manera més natural del món. El mimetisme de Don Joan li ve imposat per la societat en la qual ha de sobreviure. És la seva disfressa, la seva defensa, després d'haver adquirit carta d'identitat en el si d'una societat que el perseguiria si es manifestés obertament. Don Joan és senzill, complicat, jovial, sentimental, tendre o brusc segons la presa que té al davant, i aquesta cau invariablement en el parany perquè creu haver trobat la parella que li escau. Don Joan respon a aquesta crida sempre latent en la vida de la dona, que fa que es digui: aquest home és el meu, el que em correspon, el que jo esperava, el que m'és destinat. La dona no s'adona—o quan se n'adona ja és massa tard—que ha estat anestesiada amb els seus mateixos filtres subtilíssims.»

PALAU I FABRE, JOSEP: *OC I*, Galàxia Gutenberg / Cercle de Lectors. Barcelona, 2015

ESQUELET DE DON JOAN

ELVIRA. ¿Qui t'ha cridat?

DON JOAN. Tu.

ELVIRA. M'has pres per una altra.

DON JOAN. Per la meva Elvira.

ELVIRA. És morta.

DON JOAN. Pobra de tu si tu l'has mort.

ELVIRA. Acuses un cadàver!

DON JOAN. Et defenso de tu mateixa.

ELVIRA. Em sé defensar de mi mateixa i sobretot de tu.

DON JOAN. Amb Sor Elvira no hi tinc res a veure.

ELVIRA. Ets a la seva cel·la

DON JOAN. Doncs li reclamo Elvira.

ELVIRA. ¿Amb quin dret?

DON JOAN. Amb el de l'amor.

ELVIRA. Impostor! Ves-te'n d'aquí!

DON JOAN. Me n'aniré, però amb tu.

ELVIRA. Vés-te'n, et dic.

DON JOAN. La força que m'ha dut només em serveix per venir.

ELVIRA. No m'obliguis a fer-te sortir.

DON JOAN. Tota la meva força em ve de tu.

ELVIRA. També la tinc per cridar, si cal.

DON JOAN. No et sabia tan valenta.

ELVIRA. Ni jo a tu tan covard...

DON JOAN. Vesteix-te.

ELVIRA. ¿Qui ha parlat d'altra cosa?

DON JOAN. Vull que et cordis.

foto: Ros Ribas

ELVIRA. No necessito els teus consells. (*Es corda.*)

DON JOAN. Ara podem sortir.

ELVIRA. ¿Ets boig?

DON JOAN. Per tu, ja ho saps.

ELVIRA. Mentider.

DON JOAN. ¿Com vols que t'ho provi?

ELVIRA. Anant-te'n.

DON JOAN. Aquesta era la nostra nit de noces.

ELVIRA. Ja tens amb qui celebrar-la, i jo també.

DON JOAN. No em retreguis pecats antics.

ELVIRA. Era el dia mateix del prometatge.

DON JOAN. És el dia que els homes senten més desig.

ELVIRA. No vull ser una de més.

DON JOAN. (*assenyalant el Crist*). ¿I amb aquest, no ho seràs?

ELVIRA. Blasfem!

DON JOAN. No és cap resposta.

ELVIRA. Ets capaç de tot.

DON JOAN. Encara no has fet vots, encara ets lliure.